

A Fővárosi Ítéltábla a Kerekes és Társai Ügyvédi Iroda (fél címe 1, ügyintéző: dr. Ölveczky István ügyvéd) által képviselt felperes neve (**felperes címe.**) felperesnek a I.rendű alperes neve (**felperes címe.**) II. rendű, és a Törös Ügyvédi Iroda (fél címe 2, ügyintéző: dr. Törös Judit ügyvéd) által képviselt II.rendű alperes neve (**alperes címe.**) III. rendű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2019. június 27-én meghozott 6.G.41.981/2018/9. számú ítélete ellen a felperes 10. sorszámon benyújtott fellebbezése folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

részítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselésére vonatkozó rendelkezések és a perköltség tekintetében helybenhagyja;

ezt meghaladóan hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg a III. rendű alperesnek 10.000 (tízezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget;

továbbá az államnak - külön felhívásra - 20.000 (húszezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

A felperes és a III. rendű alperes további perköltségét személyenként 10.000 (tízezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjban állapítja meg.

Ezen részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

- [1] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a felperes és a II. rendű alperes mint adós, illetve a III. rendű alperes jogelődje, az ... Bank Zrt. mint hitelező által 2007. március 28-án **60...91** számon megkötött kölcsönszerződésben nem jelent kötelezettséget számára a szerződés 7. oldal 4.3.1. pont második mondatának azon része, hogy: „a fizetési kötelezettségét az adós legkésőbb a tartozás esedékességének napján érvényes, a hitelező által az adott devizanemre meghatározott és az üzletszabályzatban rögzítettek szerint közzétett deviza eladási árfolyamon köteles teljesíteni ...”, továbbá a 11. oldal 10. pont kockázatfeltáró nyilatkozata teljes egészében, a szerződés 6. oldal 3.7. pontjából, hogy: „az adós az igénybe vett kölcsön összege után a folyósítás napjától havonta a bank által egyoldalúan változtatható mértékű kezelési költséget köteles fizetni, melynek induló mértéke:

évi 1,9 %.", valamint a szerződés 5. oldal 3.2. pontjából, hogy: „az adós a folyósított kölcsön összege után folyósítási jutalékot köteles fizetni, melynek mértéke 75.000 forint, ...”.

- [2] Az érvénytelenség jogkövetkezményeként és az elszámolás eredményeként előadta, hogy a szerződés szerinti árfolyammal számolva a felperesnek 337.875 forint túlfizetése van, ebből 250.000 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Hivatkozott arra, hogy a felek egyedileg megtárgyalták az árfolyamrésre és az egyoldalú hiteldíj-módosításra vonatkozó feltételt, így a szerződés nem tartozik a devizahiteles törvények hatálya alá.
- [3] Keresete jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: r.Ptk.) 209. § (1) bekezdésére és 209/A. § (2) bekezdésére hivatkozott. Kifejtette, hogy az árfolyamkockázatot az adósra hárító szerződési feltételek tisztességtelenek, mert a hitelező nem adott világos és érthető tájékoztatást arról, hogy az árfolyamkockázat korlátlan és kizárólag az adósokat terheli. A kezelési költségre és a folyósítási jutalékokra vonatkozó kikötés azért tisztességtelen, mert szolgáltatás nélkül írja elő díj fizetését. A kölcsön ellenszolgáltatása a kamat, ezen felül további díj ugyanazon szolgáltatásért nem kérhető.
- [4] A III. rendű alperes ellenkérelmében a per megszüntetését, érdemben a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelel a jogszabályi követelményeknek. A kezelési költségre és a folyósítási jutalékokra vonatkozó feltételek világosak és egyértelműek. A kezelési költség minden olyan szolgáltatás ellenértéke, amit nem a kamat ellentételez, azaz a kölcsön törlesztésével, elszámolásával, nyilvántartásával és a hitelezéshez kapcsolódó banki működéssel van összefüggésben. A folyósítási jutalék a kölcsönkérelem elbírálásával és folyósításával kapcsolatos szolgáltatások ellenértéke. A bank személyes tájékoztatást nyújtott, bekérte a szükséges dokumentációt és lefolytatta a hitelbírálatot.
- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és a felperest 15.875 forint perköltség megfizetésére kötelezte a III. rendű alperes részére.
- [6] Az ítéletben tényként rögzítette, hogy a felperes 2006. december 30-án kölcsönkérelmet nyújtott be a III. rendű alperesi jogelődhez, melyben svájci frank devizanemű kölcsönt kért 12 millió forint erejéig, szabad felhasználás és hitelkiváltás céljából, 18 évi futamidőre. A kérelem tartalmazta azt a nyilatkozatot, mely szerint a kérelmező az „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól” elnevezésű kiadványban foglaltakat megismerte és az abban foglaltak alapján tudomásul veszi, hogy a devizában nyilvántartott hitelek forintban nyilvántartott hitelekhez képest magasabb kockázatot jelentenek, tekintettel az esetleges árfolyamváltozásokra. A kölcsönkérelmet társigénylőként a II. rendű alperes is kitöltötte és aláírta.
- [7] A kölcsönkérelemben hivatkozott „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól” elnevezésű irat a devizahitel fogalmának ismertetése, a vételi és eladási árfolyam különbségére vonatkozó tudnivalókra, az árfolyamváltozás fogalmának tisztázására, a kamatváltozás lehetőségére, a pótfedezet vagy kötelező előtörlesztésre, a forint vagy deviza közötti választásra vonatkozó tudnivalókat követően összegzést tartalmazott. Ez rögzítette, hogy aki hosszú távra akar devizahitelt felvenni, az előbbi szempontok mellett a kamatváltozás lehetőségével is számoljon. A jelenlegi olcsó devizahitelek kamat terhei ugyanis várhatóan növekedni fognak, ám ennek mértékét senki sem tudja megjósolni. Ezen túlmenően az irat tartalmazta, hogy ha a forint árfolyama gyengül, akkor a devizában kifejezett törlesztő részlet forintba átszámított összege magasabb lesz, azaz drágul a hitel. A forint erősödése tehát könnyíti a törlesztési terheket, gyengülése pedig növelheti azokat. A devizahitelek kamatai az euró és svájci frank kamatnövekedése miatt változhatnak. Hitelfelvételi

döntés előtt érdemes szem előtt tartani, hogy hosszabb távon a forint kamatláb várható csökkenése, illetve a deviza kamatlábak potenciális növekedése jelentősen mérsékelheti a deviza alapú hitelek jelenlegi előnyét. A múltbeli adatokból kiindulva középtávon devizakamat-emelésre is lehet számítani. Ezzel párhuzamosan vagy ettől függetlenül is bekövetkezhet a forint árfolyamának gyengülése. Példálózó jelleggel rögzítette, hogy ha a svájci frank kamat 3 %-kal emelkedik és a forint árfolyam 20 %-ot esik, akkor a törlesztő részlet 43 %-kal magasabb lesz. Rögzítette továbbá, hogy a devizában nyújtott hiteleknel a forint hitelekkel ellentétben a törlesztő részlet alapját képező tőke, illetve kamat mértéke is változhat, ezáltal a deviza alapú hitelek havi törlesztő részletei a havi forint hiteleknel gyakrabban és nagyobb mértékben ingadozhatnak. Ebből következően célszerű, hogy az ügyfelek hitelfelvételi döntésüket ne a jelenlegi kamat- és árfolyamszint alapján maximalizálják, hanem kalkuláljanak a jövőbeni törlesztőrészlet esetleges jelentős ingadozásával, illetve tartós növekedésének lehetőségével is. Tartalmazta végül, hogy a hitelfelvételkor olcsó devizahitelek kamatterhei várhatóan növekedni fognak, ám ennek mértékét senki sem tudja megjósolni.

- [8] A III. rendű alperes jogelődje mint hitelező és zálogjogosult, a felperes és a II. rendű alperes mint adós és zálogkötelezett 2007. március 28-án önálló zálogjoggal biztosított, részben hitelkiváltási célú, deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek. A szerződés alapján a hitelező 50.238 svájci frank összegű, svájci frankban nyilvántartott kölcsönt nyújtott az adósoknak ingatlanon alapított önálló zálogjog fedezet mellett a felperes életbiztosítására is tekintettel, melynek alapján a hitelező az adósnek legfeljebb 7.075.000 forint folyósítását vállalta. A kölcsön futamideje 18 év.
- [9] A szerződés 10. - kockázatteltáró nyilatkozat elnevezésű - pontja értelmében a kölcsön kockázataival kapcsolatban az adós kijelenti, hogy az erre vonatkozó, hitelező által részére nyújtott részletes tájékoztatást megismerte, megértette, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy az előfinanszírozási időszak és a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Jelen szerződés aláírásával az adós tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelenti továbbá, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tette, és a kockázatot fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően mérlegelve vállalta, a bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesít.
- [10] Ugyanezen okiratba foglaltan a felek önálló zálogjogot alapító szerződést, valamint hitelkeret-szerződést is kötöttek egymással. Utóbbi alapján a hitelező 19.457 forint összegű hitelkeretet tartott az adós rendelkezésére.
- [11] Az okirat B) pontjába foglaltan a felek másik deviza alapú kölcsönszerződést is kötöttek.
- [12] Az ítélet jogi indokolásában az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a peres felek között az r.Ptk. 523. §-a szerinti kölcsönszerződés jött létre. Megállapította, hogy a felperes által megjelölt kikötések általános szerződési feltételnek minősülnek, a perbeli szerződés a devizahiteles törvények hatálya alá tartozik. A per megszüntetésének ugyanakkor nem volt helye, mert a felperes keresete megfelelt a 2014. évi XL. törvény előírásainak, így a keresetet érdemben bírálta el.
- [13] Idézte az r.Ptk. 205. § (3) bekezdését, 205/B. §-át, 209. §-át, továbbá a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: r.Hpt.) 203. § (6) és (7)

bekezdését. Ismertette az árfolyamkockázatot az adósra hárító szerződési feltételek tisztességtelenségével kapcsolatban kialakult bírósági gyakorlatot, a 6/2013. és a 2/2014. Polgári jogegységi határozatot.

- [14] Kifejtette, hogy az árfolyamváltozás kapcsán a hitelező egyoldalú szerződésmódosításáról nem lehet beszélni. A szerződési feltétel nem módosul, a változatlan feltétel alapján az árfolyam folyamatosan változhat, melyben a hitelező nem játszik szerepet. A szerződéskötést megelőző ügyféltájékoztató és maga a szerződés is tartalmazott kockázatfeltáró nyilatkozatot. Hangsúlyozta, hogy a felperesnek a magánjogi adós pozíciójában lévő átlagos fogyasztóként nem azt kellett vizsgálnia, hogy vajon a kölcsönkapott összeg visszafizetésekor a törlesztés árfolyamkockázata kizárólag őt terheli-e avagy a hitelezőt, hanem azt, hogy a hitelező vállalt-e részt a törlesztéskor kizárólag az adóst terhelő fizetési kötelezettségből. A törlesztés fő szolgáltatása ugyanis kizárólagosan az adóst terheli.
- [15] A tájékoztatás tartalmát vizsgálva megállapította, hogy a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint az átlagos fogyasztó számára az alkalmazott kifejezések világosak és érthetőek, különösebb megfontolást nem igényelnek. Az érintett pont nem tartalmaz csak szakemberek számára érthető fogalmakat. A magyar nyelvben a kockázat kifejezés önmagában, mindenféle jelző nélkül is az átlagostól hátrányos irányba eltérő veszélyre utal. Az ehhez járuló „jelentős” jelző és a további költségre és kockázatra való hivatkozás ennek a veszélynek az erejét növelni hivatott, ily módon kiválóan alkalmasak arra, hogy minden fogyasztó számára teljesen világossá tegye, a törlesztő részletek forintban fizetendő összegének változása az adós számára jelent terhet. A kikötés tartalmazza az árfolyam kifejezést is, mely a támadott kikötésben a forint és a szerződött idegen deviza egymáshoz képesti értékváltozását jelöli. Az ilyen változásnak eleve nincsen határa, maga a kikötés ilyen határ megszabására nem utal, amiből egyenesen következik, hogy a kockázat határ megvonása nélkül terheli az adóst. A nyilatkozat rögzíti, hogy mindez kizárólag az adóst terheli.
- [16] A szerződés ezen tájékoztatásából az átlagos fogyasztó számára is érthető, hogy az árfolyam kihat a fizetési kötelezettségére és az árfolyamváltozásból adódó törlesztő részlet emelkedés mértékét ő köteles megfizetni a számára kedvezőtlen irányú elmozdulás esetén. A hitelezőnek nem lehetett tudomása a deviza árfolyamának jövőbeni változásáról sem irányát, sem mértékét tekintve, így erről nem kellett tájékoztatást nyújtani, ahogyan arról sem, hogy az árfolyam milyen piaci mechanizmus hatására alakul. Az adós felperes számára egyértelműen felismerhető, világosan érthető volt, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincsen felső határa, így a támadott kikötés tisztességtelensége nem volt megállapítható.
- [17] Jogszabályi előírás és a felek megállapodásának hiányában nem fogadta el a felperes azon érvét, hogy ha a devizahitel előnye elolvad a forinthittel szemben, úgy a forintosítás a fogyasztó adós részéről kötelező jelleggel elvárható a hitelezőtől. A felperes által hivatkozott horvátországi bírósági döntéseket nem tartotta relevánsnak.
- [18] Azzal kapcsolatban, hogy a tájékoztatás megfelelő időben történt-e, kiemelte, hogy a szükséges mérlegelési idő mértékét maga a fogyasztó szabja meg. Akkor írja alá szerződési nyilatkozatát, ha a világos és érthető tájékoztatásba foglaltakat mérlegre téve döntött. Sem jogszabály, sem a jogegységi határozatok, sem az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) döntései nem tartalmaznak olyan előírást, hogy a tájékoztatásnak mennyivel kell megelőznie a szerződés megkötését, és a szerződésbe foglalt tájékoztatás is megfelel az előírásoknak. Mivel a felek által rendelkezésre bocsátott okiratok a tényállást kellően feltárták, szükségtelennek tartotta a felperes által indítványozott további okirati bizonyítást.

- [19] A folyósítási jutalék és a kezelési költség az elsőfokú bíróság megítélése szerint nem tisztességtelen, mivel a hitelező szolgáltatása kölcsön esetében egyszeri, az adósé viszont jellemzően sokszori. A törlesztés a hitelezőnél folyamatosan költséget generál, melyet a számos adóssal rendelkező hitelező átalány jelleggel meghatározva számít fel adósának. A szerződés világosan tartalmazza az összes költségelem fizetésével összefüggésben az adós szerződésből fakadó kötelezettségét. Hivatkozott az r.Ptk. 209.§ (4) bekezdésére utalva arra, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatásra, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó kikötésre. A folyósítási jutalék az r.Hpt. 2. sz. melléklet 12. pont (2) bekezdése szerint a kölcsönért fizetendő díj része, ezért a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltétel. Ugyanez irányadó a kezelési költségre is, mindkettőt a szerződés és a hirdetmény egyértelműen és világosan meghatározta, így a kikötés tisztességtelensége nem vizsgálható.
- [20] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérte annak megváltoztatását és a keresetének való helytadást. Az árfolyamkockázattal kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a hitelkeret felső korlátként szolgál, a kockázat mértékére utal. Fenntartotta, hogy a hitelezőnek biztosítania kell a forintosítás lehetőségét. Horvát, szlovén, lengyel és ausztrál bírósági döntésekre hivatkozott. Kiemelte, hogy sem a szerződésben, sem a tájékoztatásban nem szerepel, hogy a kockázat korlátlan, a „jelentős” kifejezés nem korlátlanyságot jelent, de a korlátlan kockázat önmagában is tisztességtelen. A tájékoztatásból ki kell tűnnie, hogy a törlesztőrészlet emelkedése nem egyenesen arányos a devizakamat, illetve az árfolyam emelkedésével, hanem progresszíven növekszik, a kockázat pedig az eurozónához történő csatlakozás után is fennmarad. Az árfolyamváltozás az EUB C-26/13. számú ítélete értelmében költség, amit az r.Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján fel kell tüntetni a szerződésben. Utalt a PSZÁF 9/2016.(XI.7.) számú ajánlására és a Bankszövetség tájékoztatójára, valamint a Győri Ítéltábla BDT2019. 4090 számon közzétett eseti döntésére. Utóbbi értelmében arra is ki kell térni a tájékoztatóban, hogy történelmi mélyponton vannak a devizakamatok, így azok emelkedése várható.
- [21] A kezelési költség kapcsán hangsúlyozta, hogy ha keletkezik is költsége a banknak, annak devizában történő elszámolása tisztességtelen.
- [22] A III. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint a tájékoztatás megfelelő volt, az árfolyamváltozás nem egyoldalú szerződésmódosítás, forintosításra nem volt köteles, más országokban született ítéletek pedig nem lehetnek irányadók a perbeli jogvitában.
- [23] A fellebbezés részben megalapozott.
- [24] Az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződési feltétel tisztességtelenségével kapcsolatban az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges mértékben lefolytatta, a tényállást helytállóan állapította meg. Ebben a körben osztja az ítéltábla az elsőfokú bíróság jogi következtetéseit is, így megismétlésük nélkül utal azokra. A tájékoztatás tartalma kapcsán csak röviden utalt az elsőfokú bíróság az EUB irányadó ítéleteire, mint amelyeket a Kúria beépített a jogegységi határozataiba, az ítéltábla ezért az elsőfokú ítélet indokolását ebben a körben kiegészíti az alábbiakkal.
- [25] Az EUB C-26/13., C-186/16. és C-51/17. számú ítéleteiben foglaltak szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás akkor megfelelő, ha abból egyértelműen kitűnik az árfolyamváltozás lehetősége, annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatása, az, hogy a fogyasztóra hátrányos

árfolyamváltozásnak nincs felső határa és az árfolyamváltozás lehetősége valós. A tájékoztatásból egyértelműen ki kell tűnnie nem csak annak, hogy az árfolyamváltozással számolni kell, hanem annak is, hogy az nem elhanyagolható mértékű kockázatot jelent és nem csak elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztőrészleteket.

- [26] Az EUB C-51/17. számú ítéletének 73. pontja értelmében az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem korlátozható azok kizárólag alaki és nyelvtani szempontból való érthetőségére. A világos és érthető megfogalmazás követelménye ezért arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. Ebből következik, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.
- [27] A tájékoztatás tartalma kapcsán utal az ítélet táblája a C-186/16. számú EUB ítélet 49-50. bekezdésében kifejtettekre is, amely szerint a tájékoztatás célja egyidejűleg a figyelemfelhívás a fogyasztó számára. Nincs akadálya ezért annak, hogy a tájékoztatást a pénzügyi intézmény külön okiratba ún. kockázatteljesítő nyilatkozatba foglalja, de annak sincs, hogy azt magában a kölcsönszerződésben rögzítsék.
- [28] Az EUB a C-227/18. számú ítéletében azt mondta ki, hogy nem szükséges kifejezett figyelmeztetés arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa.
- [29] Az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli tájékoztatás a fenti követelményeknek megfelel. A kölcsönszerződés 10. pontjában szereplő kockázatteljesítő nyilatkozat, valamint az „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól” elnevezésű irat az elsőfokú bíróság által ismertetett módon részletes, minden lényeges körülményre kiterjedő tájékoztatást tartalmaz az árfolyamkockázatról. A felperes személyes meghallgatáson tett nyilatkozatából (6.G.43.019/2015/10. számú jegyzőkönyv 2. oldal) az is megállapítható, hogy tisztában volt az árfolyamkockázat tényével, csak nem számított ilyen jelentős mértékű változásra.
- [30] A kölcsönszerződés 10., illetve az ügyféltájékoztató 5. pontja azzal, hogy jelentős mértékű emelkedésről, illetve jelentős ingadozásról szól, nem szab korlátot a fogyasztót terhelő kockázatnak, hanem arra hívja fel a figyelmet, hogy nem csak jelentéktelen változás és tehernövekedés képzelhető el, hanem olyan mértékű, ami már súlyos gazdasági következményekkel járhat az adósokra nézve. Ez összhangban van az EUB C-51/17. számú ítéletében megfogalmazott követelménnyel, amely szerint a tájékoztatás alapján a fogyasztónak értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.
- [31] Nem jelenti a kockázat korlátozását a hitelkeret-szerződés megkötése sem. Ez éppen arra utal, hogy az árfolyamváltozás és ebből következően a törlesztőrészlet növekedése reálisan bekövetkezhet és akár olyan mértékű is lehet, hogy az adós további hitelre szorul a szerződésszerű törlesztés érdekében. A hitelkeret-szerződés 3.2.1. pontja kifejezetten rendezi azt az esetet, amikor az adós kölcsöntartozása meghaladja a hitelkeret összegét, így az adós alappal nem számolhatott azzal, hogy a törlesztőrészletek legfeljebb 19.457 forinttal emelkedhetnek. Félreérthetetlenül kifejezésre juttatja

a kockázat korlátlanóságát a kockázatteltáró nyilatkozat 10. pontja, amely szerint a kockázat vagyoni hatásait teljes mértékben az adós viseli, valamint az ügyféltájékoztató 6. pontja is, ami kimondja, hogy a kamatterhek növekedésének mértékét senki sem tudja megjósolni.

- [32] A felperes részére nyújtott tájékoztatás megfelel az általa hivatkozott eseti döntésben (BDT2019. 4090) szereplő és a fellebbezésben kiemelt követelményeknek. Az ügyféltájékoztató kifejezetten utal a kamatváltozás lehetőségére és az árfolyam- és kamatváltozás kumulatív hatására. A tájékoztató szövegéből kitűnik, hogy a devizakamatlábak potenciális növekedése jelentősen mérsékelheti a deviza alapú hitelek jelenlegi előnyét, és a felperesi elvárással összhangban még azt is rögzíti, hogy Svájcban történelmi mélyponton van a kamatszint. A 3. pontban szereplő táblázat számokkal is bemutatja, hogy a devizakamatok adott mértékű emelkedése adott mértékű árfolyamváltozással milyen kumulatív hatást gyakorol a törlesztőrészletre. A tájékoztató vastagított betűvel szedve, kiemelten utal arra, hogy svájci frank alapú kölcsön esetében a devizahitel kockázatai fennmaradnak az euróövezethez történő csatlakozás után is.
- [33] A felperes arra is hivatkozott a fellebbezésében, hogy az árfolyamváltozás költség, amelynek mértékét az r.Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján fel kell tüntetni a szerződésben. Az elsőfokú eljárásban azonban nem terjesztett elő keresetet az r.Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjára alapítva, így azt az r.Pp. 235. § (1) bekezdése és 247. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési eljárásban sem teheti meg. Megjegyzi az ítéletábra, hogy a hivatkozás egyébként is téves, az árfolyamváltozás nem költség, hanem a deviza alapú kölcsönszerződés jellegadó sajátossága, ami a főszolgáltatás meghatározásának módjából automatikusan fakad.
- [34] hivatkozott a felperes arra is, hogy az alperesnek át kellett volna váltania forintba a tartozást. Amint arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt, sem jogszabály, sem a szerződés nem kötelezte erre, egy szerződési feltétel tisztességtelensége pedig egyébként sem függ attól, hogy a szerződés teljesítése során miként járnak el a felek, esetlegesen módosítják-e a szerződést.
- [35] A felperes által a fellebbezésben hivatkozott külföldi ítéletek jelen ügyben nem relevánsak.
- [36] A fellebbezés támadta az elsőfokú ítélet kezelési költség és folyósítási jutalék tisztességtelensége tárgyában hozott rendelkezését is. A fellebbezés annyiban alapos, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének ez a része érdemi felülbírálatra alkalmatlan. Az elsőfokú bíróság ugyanis arra a következtetésre jutott, hogy a kezelési költségre és a folyósítási jutalékokra vonatkozó kikötések a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltételek, így tisztességtelenségük az r.Ptk. 209. § (4) bekezdése alapján nem vizsgálható.
- [37] Az elsőfokú bíróság ítéletének meghozatalát követően született meg az EUB C-621/17. számú ítélete, ami irányadó a kezelési költség és a folyósítási jutalék tisztességtelenségének megítélésakor.
- [38] Az EUB ítélete hangsúlyozza, hogy „a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése szerint a feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az árak vagy díjazásnak az ellenértékként szállított árunak vagy nyújtott szolgáltatásnak való megfelelésére, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek. E tekintetben a Bíróság már megállapította, hogy a szerződés azon feltételeit, amelyek az említett rendelkezés értelmében a „szerződés elsődleges tárgyának” fogalmába tartoznak, úgy kell érteni, mint amelyek e szerződés alapvető szolgáltatásait állapítják meg, és amelyek - ilyenekként - jellemzik azt. Ezzel szemben azok a feltételek, amelyek magának a szerződéses kapcsolatnak a

lényegét meghatározó feltételekhez képest járulékos jelleggel rendelkeznek, nem tartozhatnak az említett fogalomba [...] A kérdést előterjesztő bíróságnak kell megítélnie az érintett kölcsönszerződés természetére, általános rendszerére és kikötéseire, valamint azon jogi és ténybeli összefüggésekre tekintettel, amelyekben az elhelyezkedik, hogy az érintett feltétel az adós azon szolgáltatása alapvető elemének minősül-e, amely abból áll, hogy a hitelező által a rendelkezésére bocsátott összeget visszafizesse" (31-33. pontok).

- [39] A kérdést vizsgálva a Kúria a BH2020. 180 számon közzétett irányadó döntésében kifejtette, hogy az irányelv 4. cikk (2) bekezdése szerinti, a tisztességtelenség vizsgálhatóságának kivételét jelentő feltételeket megszorítóan kell értelmezni. A 2/2014. Polgári jogegységi határozat rögzítette, hogy a főszolgáltatást megállapító szerződési rendelkezéseknek azok tekinthetők, amelyek a szerződés jellemző szolgáltatását határozzák meg. Az r.Ptk. 523. §-a szerint a kölcsönnyújtásnak, azaz a főszolgáltatásnak az ellenértéke a kamat (számos esetben a kölcsönszerződés kizárólag kamatfizetési kötelezettséget ír elő). A felek ugyanakkor megállapodhatnak a kamaton felül más fizetési kötelezettségben is, de az nem minősül a főszolgáltatás ellenértékének, ezért tisztességtelensége az irányelv 5. cikke alapján vizsgálható.
- [40] Ugyanerre a következtetésre jutott a Kúria a folyósítási jutalék tekintetében is rögzítve, hogy a folyósítási jutalékot meghatározó feltétel nem a főszolgáltatás ellenszolgáltatása, esetleges tisztességtelensége így a fogyasztói irányelv 5. cikke alapján ítélandó meg.
- [41] Erre figyelemmel nem osztja az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontját, amely szerint a kezelési költség és a folyósítási jutalék a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltétel, tisztességtelensége így - világos és egyértelmű meghatározás esetén - nem vizsgálható.
- [42] Az elsőfokú bíróságnak ezért érdemben meg kellett volna vizsgálnia a kezelési költségre és a folyósítási jutaléokra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségét. Eltérő jogi álláspontja miatt azonban ezt elmulasztotta.
- [43] A vizsgálat szempontjait rögzíti az EUB C-621/17. számú ítélete, illetve a Kúria fenti döntése. Ennek értelmében három követelmény - az átláthatóság, a jóhiszeműség és az egyensúly - teljesülése esetén minősül tisztességesnek a kikötés.
- [44] Az átláthatóság világos és érthető megfogalmazást jelent. Az r.Ptk. 523. § (1) bekezdése értelmében a kölcsönszerződésben a hitelező főkötelezettsége a pénzösszeg rendelkezésre bocsátása, amellyel kapcsolatban merülhetnek fel költségei, azoknak ebben az esetben vagy szerződésből, vagy a szerződéskötést megelőzően keletkezett egyéb okiratokból beazonosíthatóknak kell lenniük. Az EUB ítéletének 43. pontja értelmében annak van jelentősége, hogy a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege a teljes egészében tekintett szerződésből észszerűen érthető vagy levezethető-e. Ezenkívül a fogyasztónak képesnek kell lennie annak ellenőrzésére is, hogy nincs-e átfedés a különböző költségek, vagy az azok ellenében nyújtott szolgáltatások között.
- [45] A jóhiszeműség vizsgálata során arra kell figyelemmel lenni, hogy a szolgáltató a fogyasztóval szembeni tisztességes és méltányos eljárása esetén észszerűen elvárhatta-e, hogy utóbbi az egyedi tárgyalást követően elfogadja az érintett feltételt (C-415/11., „Aziz” ítélet 66. pont).
- [46] A jelentős egyenlőtlenség esetleges fennállásának vizsgálata az EUB ítélete értelmében nem korlátozódhat olyan mennyiségi jellegű gazdasági értékelésre, amely egyrészt a szerződés tárgyát képező ügylet teljes költségének, másrészt az említett feltétellel a fogyasztóra hárított költségeknek

az összevetésén alapul, hanem figyelemmel kell lenni arra is, hogy súlyos mértékben sérül-e a fogyasztónak mint szerződéses félnek az alkalmazandó nemzeti rendelkezések szerinti helyzete, akár úgy, hogy szűkebbé válik azon jogok tartalma, amelyek e rendelkezések alapján a szerződésből fakadóan megilletik, akár úgy, hogy korlátozzák e jogok gyakorlását, akár úgy, hogy olyan további kötelezettséggel terhelik, amelyet a nemzeti szabályok nem írnak elő.

- [47] Ezeknek a körülményeknek a részletes vizsgálata meghaladja a másodfokú eljárás kereteit, továbbá a másodfokú eljárásban hozott érdemi döntés a jogorvoslat lehetőségét vonná el a felektől.
- [48] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét ezért ebben a körben hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította az r.Pp. 252. §-ának (3) bekezdése alapján.
- [49] A kifejtettek alapján az ítélet megváltoztatásának sem volt helye, így az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételek (4.3.1. pont és 10. pont) érvénytelensége tárgyában az ítéletet az r.Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részítélettel helybenhagyta.
- [50] A megismételt eljárásban az EUB és a Kúria fenti határozatában meghatározott kritériumok (átláthatóság, jóhiszeműség, egyensúly) együttes teljesülését kell megvizsgálnia az elsőfokú bíróságnak a fent kifejtett szempontoknak megfelelően. Ezt megelőzően a kereset pontosítására kell felhívnia a felperest annak egyértelműsítése érdekében, hogy milyen összegű követelést érvényesít a folyósítási jutalék, illetve a kezelési költség tisztességtelenségére hivatkozva, mivel keresete összecszerűségét egységesen, az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötések tisztességtelensége alapján határozta meg.
- [51] Az ítéltábla a részítélettel érdemben elbírált rendelkezés tekintetében az r.Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a perköltségről, és az eredménytelenül fellebbező felperest kötelezte a III. rendű alperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségének megfizetésére, amelynek mértékét a 32/2003.(VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alapján határozta meg a jogi képviselő által is kifejtett tevékenységre figyelemmel. A feljegyzett fellebbezési illeték megfizetésére a felperes a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles.
- [52] A részbeni hatályon kívül helyezésre figyelemmel az ítéltábla az r.Pp. 252. § (4) bekezdése szerint a másodfokú eljárás során a jogi képviselővel eljáró felperes és III. rendű alperes ügyvédi munkadíjból álló perköltségét a hatályon kívül helyezett rész tekintetében a kifejtett tevékenység és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5)-(6) bekezdései alapján csupán megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell a megismételt eljárás eredményeként hozott döntésében határoznia.

, 2020. október 14.

. Buglyó Gabriella s.k.
a tanács elnöke

dr. Csonka Balázs s.k.

dr. Szunyogh Zsófia s.k.

előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül:

Terecskeiné Ilosvay Mónika
bíróági ügyintéző